

Agrarisch natuurbeheer op de Waiboerhoeve, deel 2

Cees van der Wel

In Praktijkonderzoek van augustus 1998 is weergegeven hoe het agrarisch natuurbeheer op de Waiboerhoeve gestalte moet gaan krijgen. Uitvoerig is stilgestaan bij het plan van aanpak, met name de fase van inventariseren van wat er al was, wat de wensen van de bedrijfsboeren waren, en in het kort de plannen die er waren. Ook is verslag gedaan van de zaken die al in 1998 zijn opgestart, met name op het gebied van de fauna. In dit tweede artikel over dit onderwerp wordt de stand van zaken van eind november beschreven. In een volgend artikel in dit blad worden de plannen ten aanzien van de beplanting op het centrale erf toegelicht. In de artikelenreeks die u in de komende nummers van Praktijkonderzoek tegen zult komen zullen andere actuele aspecten van het onderzoek worden toegelicht.

Plan Landschapsbeheer

In oktober heeft Landschapsbeheer Flevoland (LBF) het definitieve plan voor de erfbeplanting aangeboden. Het vormt een afgerond geheel waarin per bedrijf wordt aangegeven waar onderhoud nodig is en waar nieuwe beplanting moet komen. In het plan zijn ook achtergronden opgenomen over ecologische aspecten van verschillende natuurlijke elementen die zullen ontstaan. Ook zijn suggesties opgenomen voor onderzoek, en worden objecten aangegeven die als demo kunnen dienen. Met name de onderzoeksvragen zijn voor u als lezer interessant omdat de antwoorden daarop concrete informatie opleveren waar u in de toekomst mogelijk zelf wat mee kunt doen. De demo-objecten zijn van belang voor de bezoekers van de Waiboerhoeve. Zij kunnen daarmee visuele indrukken opdoen die voor de eigen situatie van belang kunnen zijn. Het plan past in het provinciale beleid om het open landschap in de Oostelijk Flevoland te handhaven.

Kantoortuin

Het beplantingsplan bevat nog een apart hoofdstuk over de aanleg van de tuin rondom het nieuwe kantoor dat vorig jaar in gebruik is genomen. Aan de tuin werd de eis gesteld dat het een positieve uitstraling moest hebben ten aanzien van landbouw, natuur en landschap, en dat het een duidelijk onderdeel uit moest maken van de overige natuurplannen op het proefbedrijf zonder afbreuk te doen aan de representativiteit van het kantoor. In de tuin zijn enkele waterpartijen gepland die omringd gaan worden door extensief beheerd gras, overgaand in gazon. Het extensief beheerde gras zou zelfs beweeid kunnen worden met schapen. De waterpartijen zullen tevens een natuurlijke barrière

vormen tussen de weg en het kantoor, tussen openbaar en privé. Het agrarisch karakter van de tuin komt mede tot uitdrukking in een 'ouderwetse' kruidentuin, omgeven door lage haagjes met een strakke vormgeving. De verbondenheid van het kantoor met de verschillende bedrijven op de Waiboerhoeve komt tot uitdrukking in de overeenkomst met enkele objecten aan de overzijde van de weg, namelijk een poel en extensief beheerde grasvelden.

Inrichting oevers

In het najaar zijn besprekingen begonnen met de provincie Flevoland over de aanleg van varianten van natuurlijk oeverbeheer langs de Lage Vaart, een belangrijke waterweg in Oostelijk Flevoland. De Lage Vaart vormt een ecologische verbindingroute die de verspreiding van planten- en diersoorten over de gehele polder moet bevorderen. Het is een onderdeel van het landelijk beleid om natuurgebieden met elkaar te verbinden.

De varianten worden aangelegd op land van de Waiboerhoeve. Op enkele plaatsen zullen de plasbermen, dat zijn de ondiepe natte bermen tussen beschoeiing en talud, worden verbreed zodat een aangepaste, meer natuurlijke begroeiing mogelijk wordt. Ook worden moerasbosjes aangelegd. Plaatselijk mag er zich struweel op het talud ontwikkelen. Kikkerpoelen en plaatsen waar wild (reeën, bevers?) uit de Vaart kan klimmen zullen het geheel completeren. Deze elementen zullen naast een belangrijke ecologische functie ook een voorbeeldfunctie krijgen. Een andere deelnemer in het agrarisch natuurbeheer op de Waiboerhoeve is Heemraadschap Fleverwaard. Het Heemraadschap is als beheerder van de waterkwaliteit in de polder bijzonder geïnteresseerd in nieuwe vormen van inrichting

Tekening van varianten van oeverbeheer.

en beheer van watergangen. Om inzicht te krijgen in de praktische uitvoerbaarheid, het beheer en de ontwikkeling van nieuwe inrichtingsvormen was men al op zoek naar proeflocaties. De plannen van het Heemraadschap sluiten uitstekend aan bij die van het agrarisch natuurbeheer op de Waiboerhoeve, en op die van de provincie. Het Heemraadschap zal een deel van de oever van een afwateringstocht volgens nieuwe inzichten in gaan richten. Ook hier is sprake van een duidelijke voorbeeldfunctie.

Heemraadschap Fleverwaard

Een ander aspect waarin het Heemraadschap belangstelling heeft getoond is de waterkwaliteit van een poel die achter op het erf van de Waiboerhoeve gegraven gaat worden. Deze poel zal gevoed worden met regenwater, grondwater en erfwater. Normaliter wordt erfwater zo snel mogelijk afgevoerd naar afwateringskanalen. In deze poel kan het water infiltreren naar de ondergrond waar het de grondwatervoorraad kan aanvullen (grondwaterconservering). Het Heemraadschap is geïnteresseerd in de gevolgen van mogelijke vervuiling van het erfwater (door bijvoorbeeld voerresten) voor de waterkwaliteit en voor de ontwikkeling van planten en dieren in de poel. Het ziet er naar uit dat zij hier langdurig en intensief onderzoek aan gaan doen.

Uitvoering

De plannen zijn klaar, de financiering is rond, de fase van uitvoering is aangebroken. Ten aanzien van het grondwerk zal zoveel mogelijk worden getracht om werk te maken met werk: vrijkomende grond wordt niet allemaal afgevoerd maar zo veel mogelijk elders op het bedrijf benut. Hiermee kunnen de kosten van afvoer beperkt gehouden worden. Gedacht wordt aan het ophogen van lage terreinen op

het erf en het aanleggen van een grondwal als erfafscheiding. Het grondwerk wordt nog deze winter uitgevoerd. Als het plantmateriaal is aangevoerd kan er ook worden geplant. Hoewel de bedrijfsboeren niet bekend zijn met aanleg en onderhoud van beplantingen zullen zij dit in grote lijnen toch zelf uit moeten gaan voeren. Voor het onderzoek is het van belang vast te leggen hoe men dit in de 'boerenpraktijk' gaat doen, hoeveel tijd dit kost en tegen welke problemen men aanloopt. Creatieve oplossingen zoals het inschakelen van scholieren in het kader van boomplantdag zijn op beperkte schaal mogelijk. Ook dit levert interessante gegevens op.

De reacties van de bedrijfsboeren op de Waiboerhoeve op het agrarisch natuurbeheer zijn tot nu toe variabel. Ze waren vanuit hun taak niet gewend om aandacht te besteden aan beplanting en natuur. Enkel vinden dat ze ook deze taak moeten uitvoeren zoals is opgedragen. Anderen zijn evenwel enthousiast en zijn benieuwd naar wat er bereikt gaat worden. De stand van zaken is dat het agrarisch natuurbeheer op de Waiboerhoeve op een goede manier van start is gegaan en dat er een goede samenwerking is met de provincie en het Heemraadschap.

Kale vlakte tussen twee bedrijven; de toekomst een fraaie singelbeplanting.

